

Nhân Đề̂n Bạn Bè

La lùng chúa! Kể từ ngày đến Mỹ, tôi không còn dè dặt để nhận ra những khuôn mặt của người quen biết, bạn bè. Nhìn ai cũng thấy hình như quen quen, hình như đã biết nhau ở đâu đó, mà không nhớ tên là gì, liên hệ ra sao. Không phải vì tuổi già trí nhớ hoá kém, cũng không phải con mắt cận thị hờn nên cảnh vật thấy nhoà trước mắt. Bởi kiêng cạn đã thay nhiều lần. Hay là thân kinh quá căng thẳng qua những lần nguy hiểm, những lần suýt chết giữa biển động, nhưng ngày tháng bờ vò nỗi quê người, đã ảnh hưởng đến não bộ? Nhưng khi gặp người có dáng Việt Nam, tôi làm bộ hỏi “cười cười” với họ. Nghĩa là làm 1/3 nụ cười, để tỏ tình thân thiện trước, và nêu lò ra gặp người quen thì họ cũng đủ mạnh dạn mà kêu tôi. Nụ cười khuyên khích người đối diện nhận ra mình. Tôi không dám nhận trước, vì không biết có quen thật hay không! Người đối diện là ai, tên gì, quen nhau trong tristolong hộp nào! Thế mà cũng đã có người trách tôi (qua bạn bè khác) rằng tôi gặp họ mà tinh bở, xem như không quen biết. Kho nỗi họ còn nói “Nó thường nó mang áo vét, thất cà vạt, là có quyền làm lò thằng ban mặc áo cut, quần jean chẳng?” Bởi vậy, khi nhìn ai thì tôi phải nhìn thật “thâu đáo” có nhớ xem khuôn mặt đó, cái miệng đó, cái mũi, đôi mắt kia, có liên hệ với một cái tên nào? Hùng, Dũng, Long, Lân, Nghi, v.v... Cái nhìn đó, khi soi vào người khác phái thì thiếu chút lịch sự, và nêu đi với vỗ, bi vỗ bắt gặp, thì cái mặt của vỗ trở thành băng giá lạnh lùng, khi nhìn lại, không biết đúng là vỗ mình hay không. Phai có nhớ xem buổi sáng ra đi vỗ ăn mặc màu gì mà so sánh.

Nhiều lúc tôi suy nghĩ lý do nào làm cho tôi kén trại nhỏ về khuôn mặt của bạn bè. Trí nhớ về các thứ khác trong tôi còn bén nhạy lắm. Bạn bè, những người thân thiết, là cần nhớ, nhớ kỹ, nhất là ở xứ người, quen thì ít, lạ thì đông. Thế mà không nhớ nổi thì thật ớn. Tôi phải tìm cho ra lý do.

Tôi nhận xét rằng, ở Việt Nam, nhất là thời cộng sản, ai cũng gây gò hõm hác, mặt xuồng, mặt sâu, khuôn mặt mang kín nỗi chán chường, thất vọng, khổ đau, ăn mặc xuênh xoảng lồi thõi lèch thech. Ở trại tị nạn thì ai cũng ở trâu trùng trực, chỉ mang cái xà lỏn ô mầu rách tuồng, mặt mày thì có tuổi vui vì có hy vọng tuồng lai, nhưng gió biển dốt cháy đèn muỗi da. Khi đến Mỹ, khí hậu ôn hoà, ăn uống đều và ai cũng map map thêm, ười má hõm hác xưa nay đã phình phình, đôi vai gầy nay đã tròn. Da de hồng hào, trắng trẻo vì một bước là lên xe hơi. Lại nữa, một số lớn dè thêm một chòm râu mép,

râu dài, râu ngắn, râu bờm sồm. Tóc tai lai dè phủ phê, lòng thông, không còn cắt ngắn thấy màu trắng bên trên hai tai. Thay đổi như hóa trang thì tôi nhìn không ra là phai. Một người ngày xưa da đen dòn, nay trắng trẻo với cái bụng như

Bài Chu

NGUYỄN VĂN MỐ

dàn bà chúa thì làm sao tôi nhìn ra. Có người, ngày xưa tôi nhận ra nó nhỏ nu cười có cái răng khẽn rất duyên. Một lần gặp trong quán VN, nó bắt tay tôi chào. Tôi ngó ngó không biết ai, Bởi hắn cũng cười với hại hàm răng xanh ngắt đều đắn, hắn mang thêm cái kiêng cận nữa! Từ đó, tôi không còn nhận xét người qua đặc điểm răng khẽn nữa. Đa số những người có răng khẽn, nay đã được nhổ bỏ đi. Thay bằng thu “phồn vinh giá tạo”. Những nụ cười duyên dáng ngày xưa nhỏ răng khẽn, nay chỉ còn những nụ cười có màu xanh của kim loại núp sau hàng răng. Một lần tôi chót cười với tôi trong g斗争, tôi cũng nhận ra nụ cười của mình xanh xao quá! Cứng bởi hai cái răng giả của hàm trên (Tôi ít khi soi gương, vì không muốn thấy cái mặt đáng ghét của mình).

Nhiều bạn thân thiết cũ, gặp nhau năm tay bối hỏi “Cậu hồi này khác xưa quá nhiều, gặp nòi khác chả chắc đã nhận ra nhau”. Không phải vì cả hai đứa đều già theo thời gian. Già hay trẻ, cũng chỉ là cái quan niệm tuồng dối. Hai mươi lăm năm trước, nhìn các thầy của chúng tôi đúng trên giảng đường đại học. Chúng tôi nghĩ các thầy đã “già khú”, như là các thầy đều sắp già dای xa trời. Hai mươi lăm năm sau gặp lại, các thầy, lại thấy sao các thầy trẻ quá, trẻ hơn trong trí tuồng tuồng của mình. Khi thầy gần 40 tuổi thì thầy già lum khum, khi đã 60, 65 thì lại thầy trẻ. Lại thấy cái già và cái trẻ giữa thầy với mình không còn cách biệt mấy. Một người nói rằng: “Một cụ bà nhăn nheo bay mười tuổi, cũng là người em gái ngày thơ bé bồng của cụ ông tuổi ngoại tám mươi”. Dối với cụ ông, thì “nàng còn nhỏ dại lắm, không nên chấp trách.”

Đàn ông thay đổi nhiều, đàn bà còn thay đổi nhiều hơn. Tôi tin rằng, ngoài vỗ tôi ra, thì tôi khó mà nhìn ra mặt một người đàn bà quen biết cũ, dù là chị em bà con rất gần. Mà

chót nhũ bôi máu, cái má nhợt nhẽo nhũ da cá. Tôi thăm ngã, nêu che hết vóc dáng dì, để riêng khuôn mặt qua một ô vuông, chửa chắc tôi đã nhìn ra yò mình. Dàn bà nhiều người son phấn trát dày, hôm nay màu trắng, mai mốt màu hồng. Mỗi có khi bôi màu xanh, nhái là dôi mắt, khi đánh quang thâm nhũ bi ai đầm bầm máu. Màu sắc trên mặt thay đổi, tóc tai cũng thay đổi, khi cắt ngắn nhũ tóc rụng hết sau cơn thuồng hàn nhập lý, khi thì bồng lên nhũ sù tù, khi đội tóc giả hoe hoe dài óng à. Ôi chao, thế là chưa kể đèn cách ăn mặc. Khi thì bó chẽn nhũ "Hiệp Khách Hành", khi thì mang áo quân thênh thang nhũ mang áo quân của mây ông Mỹ mập, áo quân của nhà thờ cho khi mồi đèn định cù. Khi thì mang quân cũn cũn nhũ mòn dỗ cái quần cộc của bác thò cày. Khi thì ăn mặc nhũ mây con mỵ "bô dội cái" luộm thuộm lôi thôi. Lại thêm quần tây, váy dầm, váy dài, váy ngắn. Còn nữa. Có nhiều bà ngày xưa mũi tết dí, nay qua đây, lây cái mũi cao của Mỹ, cái mũi vùng lên, đứng dậy. Mắt xưa một mí nay thành hai mí. Cái cầm bi dao chém chẽ làm hai. Đôi môi dày nay hoá mỏng (để dể nói lão? Theo tưống sô). Thay đổi từ hình dáng, ăn mặc, tóc tai, mắt, mũi, miệng, cầm, da... Thế thì tôi không nhận ra là phải. Tôi hêt hy vọng nhìn ra được một người quen phái nữ, dù bạn bè, bà con, cho nên khi vào các gian hàng VN, tôi chú mắt vào hàng hoá, để khỏi nhìn ai. Chắc chắn không nhìn ra người quen, mà lo có người quen, mình không nhìn ra người quen, mà lo có người quen, mình không nhìn ra, không chào hỏi, thì gây thêm hiếu lâm đáng tiếc. Nêu có một người đẹp thắm tho nào đó, thấy cái thẳng tôi quê mà không ngán nhìn nhan sắc của cô, thi đúng chẽ tôi có mắt nhũ mù. Chẳng qua bởi tôi sò gáp người quen mà không chào hỏi. Lở ra chính cô là người quen, chính cô ngày nào mắt toét miệng vẫu gótt chân nứt nẻ. Nay thành gótt son, nhan sắc mỹ miều. Hỏi các chị, các bạn, các cô quen biết xa gần, nêu nhận ra tôi thi hãy kêu tên tôi một tiếng và đúng quên với vâ xứng danh, để nhận ra bà con mà vui vẻ, mà nói cùi chào hỏi. Làm sao tôi có thể nhìn ra chị, khi xưa với hai hàm răng lóm chồm, nay bê hêt mang hai hàm răng đều đặn nhũ Liz Taylor?

Làm sao nhận diện bạn bè đây! Khi mà mọi thứ đều thay đổi. Bà mẹ anh bạn nói với tôi "Bác thầy anh Mỹ nào có râu quai nón màu râu ngô, mang thêm cặp kiếng cận thị, thi môt trâm anh gióng nhau nhũ mệt, không phân biệt được dù ôm, mập, trẻ già". Nhiều người cũng đồng ý kiến đó. Hồi mới đến Mỹ, tôi nghe Ông Mỹ Manager than phiền về một anh VN thuê căn apartment bên kia, chỉ cho một người ở, mà họ ở đến 8 thành niên. Ông Manager nói "Chúng nó, người gây gáy, nhõ con, tóc đen, đứa nào cũng gióng nhau y hệt, làm sao tôi phân biệt được?" Đại khái nhũ khi nhìn một đàn chim, thi con nào cũng gióng con nào. Mỹ không phân biệt được khuôn mặt Á Đông là phải. Một người nhận xét; người Á Đông nào mặt

cũng bẹt bẹt, tóc đen, mắt nhổ, người thấp. Ngay cả tôi, cũng thấy dân Á Đông rất gióng nhau, chỉ có chung 5 khuôn mặt tiêu biểu. Nếu xếp loại thi chỉ có 5 thủ khuôn mặt. Bởi vậy, mỗi sáng tôi dáp chuyến xe bus 38 đến sô làm, trên xe có đến 80% dân Á Đông, tôi thấy rất nhiều người có những khuôn mặt gióng bạn bè cũ của tôi. Kìa, cái anh ngồi góc kia, mặt trắng treo, môi hồng, mang cặp kiếng cận, dáng mập mạp phúc hậu, gióng hệt anh T.H.Duc. Anh xách cái cặp da, sê xuông xe ở duồng Market, cái dáng đi nhìn sau lưng, cũng gióng hệt. Một anh luôn luôn ngồi ở băng phia sau cửa ngủ, có bộ râu mép, mặt chủ diên, mạnh khỏe, gióng hệt L.K.Thăng. Anh chàng lên xe ở duồng Mason thi gióng H.Q.Bảo, mập mạp, da hồng hào có nu cùi rất duyên, khi nòi cũng đúng lắc lư ở cạnh cửa sau, nòi mà có người dân bà gióng chi Bảo đang ôm tẩm bẩn vẽ to túồng. Tôi muôn nhác: "Kia, sao ông bà Bảo không nói gì với nhau cả vây?" Ông cu kìa, gióng hệt chú ruột tôi, hói trên đỉnh đầu, da trắng, môi dày, lông mày dài lôm đóm bạc. Ngồi trên hàng ghế kia, có người gióng hệt ông anh vồ tôi, có người gióng người này, người gióng kẻ kia. Ô kìa! Cái anh khít khít mũi đứng gần tài xé, từ khuôn mặt, cử chỉ, dáng điệu, gióng hệt VND, người ban của tôi đã chết trên biển cả. Hay chính là VND còn sống? Nhiều lúc tôi bàng hoàng, muôn hét to lên trong xe buýt: "Này, bạn bè bà con của tôi ơi! Tôi là Nguyễn văn Mô đây! Không ai nhìn ra Mô này hay sao?"

Buổi chiều về, tôi lại gặp những người gióng bạn bè bà con khác. Tôi cứ xem nhũ mỗi ngày đi xe chung với bạn bè thân thiết, nhưng vì một lý do nào đó, không ai nói chuyện, không ai hỏi han ai. Càng lâu, càng thấy những người trên xe gióng hệt bạn bè mình. Một lần, tôi hỏi anh chàng gióng hệt HQBao bằng tiếng Việt: "Này! Bảo, có khỏe không?" Mắt anh chàng lạnh băng, không trả lời, không cùi. Tôi hỏi tiếp

"Làm lò hả?" Một vài người nhìn tôi, vì thấy tôi nói một mình với tiếng ngoại quốc lạ lùng. Tôi mím cùi thâm bao "Thưa quý vị đừng sô, tôi chưa phải là kẻ loạn trí đâu nhé! Tôi hỏi thăm ông bạn tôi đó, nhưng lâu ngày ông bạn tôi quên tôi đó

thôi." Hôm sau tôi lên xe bus, người dàn bà giông chi HQBao hỏi tôi bằng tiếng VN rằng: "Ông là người VN ha! Ông qua đây lâu chua?" Tôi định nói lại "Anh chỉ biết tôi quá rồi, hoi chi nua" Nhưng so người dàn bà hiếu lâm, tuong tôi trêu gheo, tôi thưa "Da, tôi đến Mỹ cũng moi mây năm thôi". Bà nói "Hôm qua ông hoi ai mà không nghe tra loi?" Tôi cuoi "Tôi hoi anh ban tôi, còn chi thi giông chi Bao vo cua anh ban tôi quá!" Người dàn bà reo lên "O kià! Anh biết anh Bao chông tôi ha? Anh tên là gì dê tôi vê nói lai, anh cho dia chi de chông tôi đến thăm". Tôi bàng hoàng, tuong nhu ngái ngu, hoi chi: "Chi là chi HQBao ha!" "Không, ông xã tôi là Nguyễn văn Bao". Thê là bé cái lầm! Hai người đang la lùng hoá thành quen nhau, chỉ nua giây sau hai người đang quen hoá thành la lùng. Một lần, tôi thấy một ông tóc bạc phát pho, khuôn mặt non trai, dáng người nhanh nhẹn, tôi thảm bao "Anh chàng này giông NDDuất quá". Anh chàng buoc lên xe, vôi vai tôi hỏi ngay: "Nguyễn văn Mô! Di đâu đó? Có mạnh không?" Tôi giáp minh. Thì ra chính là duong su.

Nhung khuôn mặt Á Đông quen thuộc gặp trên xe bus của thành phố San Francisco làm tôi thấy trong lòng có cái gì yên ổn, gân guốc. Tôi tập phân biệt xem anh nào là Việt Nam, anh

ra dê lô nguyên hai hàm răng, có khi thây ca luoi, bát chấp bui bãm. Há ra cho mát miêng? Hay vì o gân nhiệt doi nóng nay, cân thông gió cho co thê? Hay vì mũi tet luu luong không khí ít cân há miêng cho thê tích không khí luu thông lon hon? Hay vì di truyền ngàn năm cua tộ tiên, thuoc con người còn nhẹ răng doa nhau, nên quen di. Cũng có thê dân Á Đông răng hô nhiều, nên môi không du dê che kín miêng? Dân Âu Mỹ ít khí dê há miêng, có phai vì o xu lanh không dám ho môi so lanh mõm, nhuc răng hay vì mõm nên khó há miêng? Há miêng là một đặc điểm chung. Người Tàu thì nhân duoc nho dáng diêu thoát cua ho, và khuôn mặt có ve tu mǎn, sung suong. Người Nhật nét mặt thanh than, ít âu lo, khi nói chuyện thì nhu gây gô nhau. Người Phi Luật Tân thì da sạm nǎng, khuôn mặt chiu dung, băng lồng voi sô phân. Anh chàng Á Đông nào mà mặt mày sâu tham lô ra ngoài, mặt mày xuong xâu, gây gò, ca cái nu cuoi cũng không vui, thì chắc chắn trăm phần là dân VN tí nan moi den. Dân VN tí nan dã o lâu hon tai nuoc Mỹ thì nói buôn lô ra thâm trầm sâu kín hon. Không sao đâu duoc nói buôn trên dôi mắt, trên khuôn mặt, trên nu cuoi. Dù anh ta có cô găng làm vui, nói nǎng nhiêu, cái buôn cũng phu kín tu mái tóc đèn xuông gót giày, ca cái giáng di nua!

Một lần di xe bus xuông phô, tôi chi một thang bé tám chín tuổi ngồi bên ghê kia mà nói voi vo tôi: "Em có đánh cá gì không? Anh chắc chắn thang bé bên kia là dân VN đó! Chắc 100%" Vo tôi nói "Có thê đúng, có thê sai, nhưng tai sao anh dám chắc nó là người VN?" Tôi đáp: "Chi có người VN moi có duoc nét sâu tham đèn nhu vậy thôi." Đến hoi, đúng là chú bé VN, đèn Mỹ tí nan moi duoc mot năm. Vo tôi hoi tôi "Sao người VN có dáng buôn?" Tôi đáp: "Em hoi la nhi! Nuoc mắt, nhà tan, gia đình ly tán, phiêu bat khắp năm châu, hiết hao tu nhuc noi quê nhà, bao cay dǎng noi quê người, thi có chặng gô dá moi không buôn!"

Tôi nhận xét cho riêng tôi: "Đã là VN, thì không quen nhau truoc, cũng đã là bạn bè bà con. Cú thay ai có dáng sâu tham thì cú hoi: "Anh hai có khoe không? Chợ thăm thiết tinh đồng huong. Cần chi có quen truoc moi hoi."

nào là Trung Hoa, anh nào là Nhật Bản, Đại Hàn, Phi Luật Tân, Nam Duong... Họ thường không nhung có khuôn mặt tuong tu nhau mà còn có cái tật hay há miêng khi di, khi dung, khi ngồi. Cái miêng há ra, người thì he hé, người thì há toác

